

DOI 10.36074/logos-31.03.2023.71

СТАЛИЙ РОЗВИТОК НА ТЛІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Уланова Сніжана Павлівна

Аспірант

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

Кіптенко Вікторія Костянтинівна

канд.географ. наук, доцент кафедри Країнознавства та туризму

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

УКРАЇНА

За останнє десятиліття Україна, та і світ загалом, зробили багато кроків для досягнення сталого майбутнього. Це можна побачити у прогресі в досягненні 17 Цілей Сталого Розвитку ООН, які були запроваджені у 2015 році.

Однак, у лютому 2022 року цей прогрес було поставлено під загрозу повномасштабним вторгненням росії в Україну, перш за все мається на увазі ЦСР 16: Мир та Справедливість.

У свою чергу військові дії призвели до ланцюгової реакції – досягнення інших ЦСР теж під загрозою. Очевидно, що війна завдає значних економічних втрат, забирає людські життя та руйнує критичну інфраструктуру, але руйнівний ефект війни сягає набагато глибше і виходить за географічні межі війни. [1] В останні десятиліття історики ретельно задокументували, як попередні війни вплинули на наше делікатне ставлення до навколишнього середовища. І якщо 40-50 років тому лише загроза війни могла активно протистояти обмеженням щодо експлуатації природних ресурсів, то зараз, в умовах реальної війни, це питання стоїть дуже гостро.

Довгострокові наслідки вторгнення росії для міжнародної системи ще належить побачити, але вже існує занепокоєння, що це передвіщення нової ери глобального конфлікту. Уже сьогодні утворюються нові альянси, росія намагається залучити Китай, який вже активно відходить від Заходу. Незалежно від того, чи справдиться це передбачення, чи ні – така системна зміна матиме негативний вплив на вже докладені зусилля щодо сталого розвитку. По-перше, це призведе до зниження політичної волі та відсуне ту ж кліматичну кризу на другий план, оскільки Європа, США та решта регіонів направлять велику кількість ресурсів на переозброєння. По-друге, важливі багаторівневі міжнародні зв'язки будуть розірвані, а вони є фундаментальними для скоординованих зусиль у боротьбі з глобальними факторами зміни клімату та подолання нерівності. По-третє, під питання може бути поставлена фінансова та технологічна підтримка країн, що розвиваються. [1]

Війна сповільнила глобальний енергетичний перехід на відновлювані джерела енергії: зростання цін на газ та метали сповільнює інвестиції у відновлювані технології: Україна є найбільшим постачальником таких газів як криптон, який активно використовується різними країнами. Збільшення видобутку вугілля та інвестицій у викопне паливо, багато країн Європи були залежними від російського газу, який використовувався як перехідне томливо. Відповідно, для того, щоб відмовитись від російських ресурсів та повністю задовольнити потреби багато країн (США, Канада, Італія) збільшують

видобуток. Також варто ще раз звернути увагу на інвестиції в оборону. Багато країн бояться реальної війни, вони наголошують на необхідності збільшення інвестицій в оборону для національної безпеки, особливо це стосується країн Європи (Німеччина, Фінляндія, Польща, Швеція і т.д.), де у деяких випадках планується збільшення з 2 до 3 % ВВП. [2]

Можна сміливо стверджувати, що досягнення однієї Цілі, а саме 16, є передумовою для успіху інших.

Для чіткого розуміння подальших дій у напрямку досягнення ЦСР, потрібно розуміти наслідки війни для України.

У першу чергу війна завдала значних економічних збитків, за останніми даними Міністерства Економіки ВВП у 2022 році скоротився на 30,4%: за попередньою оцінкою аналітиків Міністерства, зробленою з урахуванням оперативної оцінки Держстату реального ВВП за 3 квартали 2022 року (у I кварталі 2022 року зменшення порівняно з I кварталом 2021 року на 15,1%, у II кварталі 2022 року – на 37,2%, у III кварталі 2022 року - на 30,8% відповідно). Це є об'єктивно найгіршим результатом часів незалежності, втім кращим, ніж очікували більшість експертів на початку повномасштабного вторгнення, коли оцінки варіювалися в межах 40-50% падіння ВВП і вище. [3]

Внаслідок російського вторгнення зруйновано об'єкти інфраструктури: житлові будинки, дороги, мости, лікарні, поліклініки, школи та об'єкти енергетики. За оцінками Міністерства економіки України та Київської школи економіки (KSE), лише за перші 3 місяці війни матеріальний збиток становив понад \$92 млрд., а непрямий збиток становить близько 600 мільярдів доларів. [4]

Для порівняння, остання оцінка ООН шкоди Сирії через три роки збройного конфлікту сягає 442 мільярдів доларів непрямих збитків, включаючи прямі збитки від фізичного знищення інфраструктури та промислових об'єктів, оцінених у 117,7 мільярдів доларів.

За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, понад 8 млн. українців покинули країну, втративши домівку, роботу та джерела доходу. Було порушено роботу майже 80% українських компаній і підприємств. Навіть після звільнення окупованих територій такі регіони небезпечні для відновлення інфраструктури та нормальних умов праці через замінування та інші загрози.

Посівні площі зернових під урожай 2022 року через війну скоротились на 30-40%, відповідно, було скорочення і у врожаї сільськогосподарських культур, які є важливими не лише для наших споживачів, а й для забезпечення продовольчої безпеки багатьох країн світу. Під загрозою продовольча безпека понад 50 залежних від України країн Північної Африки, Близького Сходу та Азії, які споживають понад 30% пшениці. Такими країнами є Єгипет, Бангладеш, Туреччина, Іран, Ліван, Туніс, Пакистан та інші.

Війна завдає прямої шкоди навколишньому середовищу: переміщення та використання військової техніки знищують цілі середовища проживання та екосистеми, які вже неможливо відновити. Збройні зіткнення та дії військових підрозділів на території України знищують флору і фауну полів, луків, лісів, річок, озер. В Азовському та Чорному морях зафіксовано викиди газу та нові нафтові плями.

Одним із основних впливів на навколишнє середовище є збільшення забруднення повітря та навколишнього середовища. В атмосфері є велика кількість дрібного пилу, а частинки, що накопичуються на землі, часто містять багато кислотних або токсичних забруднень. Ці речовини та метали

потрапляють у водоносний горизонт Землі та забруднюють воду в середньостроковій та довготривалій перспективі.

Також війна впливає на освіту: За даними Міністерства освіти і науки України, було зруйновано або пошкоджено понад 1200 навчальних закладів. Сьогодні школи та університети частково працюють дистанційно, але не всі школярі та студенти мають можливість навчатися: хтось досі перебуває у небезпечних регіонах, а хтось не має технічної можливості приєднатися до занять. Також не варто забувати про нещодавній «блекаут» та повітряні тривоги, що теж постійно переривають навчальний процес.

Отже, війна в Україні має глобальний вплив на Цілі Сталого Розвитку. Перший рік повномасштабного вторгнення показав, наскільки цілісною та взаємозалежною є ця система. Цілі №1 «Подолання бідності», №2 «Подолання голоду», №3 «Міцне здоров'я та благополуччя», №4 «Якісна освіта», №6 «Чиста вода та санітарія», №8 «Гідна праця та економічне зростання», №13 «Пом'якшення наслідків зміни клімату», №14 «Збереження морських ресурсів», №15 «Захист екосистем суші» та №16 «Мир та справедливість» уже зазнали значного впливу війни. Питання часу, коли світ відчує зміни у досягненні решти сімох ЦСР.

Лише за умови повноцінної співпраці та взаємодопомоги світова спільнота зможе подолати важкі наслідки цієї війни, а також, після перемоги України, у найкоротші терміни наростити темпи впровадження Цілей Сталого Розвитку для забезпечення стабільного майбутнього для наступних поколінь.

Список використаних джерел:

- [1] Russia's invasion of Ukraine is another tragic setback in our efforts at building a sustainable future. Вилучено з <https://blog.oup.com/2022/05/russias-invasion-of-ukraine-is-another-tragic-setback-in-our-efforts-at-building-a-sustainable-future/>
- [2] The Ukraine-Russia War is Impacting Global Sustainability Initiatives and Derailing Progress in Meeting SDG Goals | Blog. Вилучено з <https://www.everestgrp.com/blog/esg/the-ukraine-russia-war-is-impacting-global-sustainability-initiatives-and-derailing-progress-in-meeting-sdg-goals.html>
- [3] Мінекономіки попередньо оцінює падіння ВВП у 2022 році на рівні 3-54%. Вилучено з <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=4470bafb-5243-4cb2-a573-5ba15d9c8107&title=MinekonomikiPoperedno>
- [4] Direct damage caused to Ukraine's infrastructure during the war has reached almost \$92 billion. Вилучено з <https://kse.ua/about-the-school/news/direct-damage-caused-to-ukraine-s-infrastructure-during-the-war-has-reached-almost-92-billion/>